

Læreplan i Vg2 heste- og dyrefag

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 12. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 heste- og dyrefag handler om arbeid med dyr i ulike typer dyrefagsnæringer. Programfagene skal øve opp elevenes ferdigheter og gi kunnskaper som er relevante for arbeid med dyr, og bidra til å gi samfunnet bedre tilgang til og kvalitet på dyrerelaterte tjenester og produkter. Programfagene skal gi grunnlag for å møte arbeidslivets behov og myndighetenes krav til kompetanse på dyrehold og arbeid med dyr.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg2 heste- og dyrefag skal bidra til at elevene møter dyr, mennesker og natur med respekt og forståelse. Programfagene skal utvikle elevenes evne til kritisk refleksjon og etiske vurderinger av egen praksis, og gi kunnskap om og forståelse av å forvalte naturen på en forsvarlig og bærekraftig måte.

Kjerneelementer

Dyrevelferd og dyrehelse

Kjerneelementet dyrevelferd og dyrehelse handler om kunnskaper og ferdigheter til å fremme dyrevelferd og dyrehelse og til å gjenkjenne og forebygge helse- og atferdsproblemer hos dyr. Det innebærer å bruke kunnskap om arter, biologi og atferd i arbeid med dyr, og reflektere over og respektere dyrs egenverdi og behov. Kjerneelementet handler også om førstehjelp og sykdomslære.

Dyr i næring

Kjerneelementet dyr i næring handler om aktiviteter, produkter eller tjenester i næringer knyttet til dyr og dyrehold og å bruke fagkunnskaper til verdiskaping og næringsutvikling. Det handler om å ha ansvar for dyr, bruke dyr, utføre arbeidsoppgaver og drifte anlegg. I tillegg dreier det seg om å yte kundeservice og veiledning til dyreeiere, kunder og oppdragsgivere. Videre innebærer det grunnleggende kunnskaper om etablering og drift av næringsvirksomhet, og faktorer som påvirker økonomi, arbeidsmiljø og kvalitet. Det handler videre om etikk, miljø, tverrfaglig samarbeid og å følge utviklingen på fagområdet.

Sikkerhet og kvalitet

Kjerneelementet sikkerhet og kvalitet handler om å forstå den særlige risikoen knyttet til å arbeide med levende dyr, og kompetanse til å ivareta egen, andres og dyrets sikkerhet. Det handler om rutiner, forebyggende arbeid, og

ansvarlighet og effektivitet i arbeidet. Videre handler det om påvirkning på samfunn og miljø, smittevern og å arbeide etter hygieniske og ergonomiske prinsipper. Kjerneelementet dreier seg også om kvalitet på produkter og tjenester og å innhente ekstern kompetanse ved behov. Det innebærer dessuten å rette seg etter arbeidsinstrukser, standarder, lover og regelverk. Det handler også om å reflektere over egen praksis.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg2 heste- og dyrefag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å håndtere og mestre relasjoner mellom mennesker, og mellom mennesker og dyr. Det handler om å kommunisere med kunder, kollegaer og andre yrkesgrupper. Det handler også om å ivareta egen og andres sikkerhet gjennom kunnskap om smittevern, risikovurdering og sikker håndtering av dyr.

Bærekraftig utvikling

I vg2 heste- og dyrefag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om kompetanse til å gjøre ansvarlige, etiske og miljøbevisste valg i tjenester, produkter og aktiviteter relatert til dyr. Videre handler det om å reflektere over ressursbruk, og om natur- og klimaavtrykk av egen næringspraksis.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg2 heste- og dyrefag innebærer å tilegne seg kunnskaper ved å lytte til og diskutere med andre og å forklare og begrunne valg. Videre handler det om å drøfte og reflektere over faglige emner, veilede ulike målgrupper og å bruke fagspråk for å kommunisere profesjonelt og presist om faget.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg2 heste- og dyrefag innebærer å planlegge, presentere og utveksle informasjon, og å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det betyr videre å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Videre innebærer det å føre journal og å rapportere og dokumentere arbeid.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg2 heste- og dyrefag innebærer å finne, vurdere og tilegne seg informasjon i trykte og digitale ressurser og å bruke dette i praktisk arbeid, tjenesteyting eller produksjonsprosesser. Videre innebærer det å tolke, forstå og bruke bruksanvisninger, kvalitetssystemer, faglitteratur, diagnostiske verktøy og journaler. Det innebærer også å orientere seg i gjeldende regelverk og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg2 heste- og dyrefag innebærer å bruke tall og beregninger til drifts- og økonomistyring og å sette opp og tolke tabeller, diagrammer og enkel statistikk. Det innebærer også å velge framgangsmåter, stille inn og tilpasse verktøy og utstyr og å beregne innsatsfaktorer og utbytte av prosesser. Videre betyr det å regne med ulike måleenheter, og å måle økonomiske, biologiske, kjemiske og fysiske parametre.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg2 heste- og dyrefag innebærer å bruke teknologi og digitale ressurser i drift, produksjon og aktivitet. Det innebærer også å innhente data, tolke kilder kritisk og å bruke ulike digitale ressurser i faglige diskusjoner og til informasjonsutveksling. Det innebærer videre å utvikle etisk bevissthet og å vise digital dømmekraft.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering dyrelære og aktivitet (280 årstimer)

Kompetansemål etter dyrelære og aktivitet

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere daglig og periodisk arbeid med dyr og begrunne valg faglig
- planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere tiltak som fremmer prestasjon, helse og dyrevelferd, og som forebygger helse- og atferdsproblemer
- gjøre rede for og vurdere reproduksjon, avl og oppdrett for aktuelle arter og bruksområder
- vurdere sammenhengen mellom dyrets tidlige liv og senere utvikling
- beskrive domestiseringsprosessen og vurdere hvordan det påvirker dyr og dyrevelferd

- gjøre rede for og reflektere over avlving og avlivingsmetoder
- gjennomføre helsesjekk og vurdere hold, atferd og bevegelser
- gjenkjenne og beskrive normaltilstander, normalatferd, avvik, smerter, sykdom og skade
- utføre førstehjelp og enkel smertelindring på dyr, vurdere når det er nødvendig å tilkalle hjelp, og sette inn tiltak i samarbeid med andre yrkesgrupper
- anvende ulike diagnostiske verktøy og metoder
- utarbeide fôrplaner og fôre, beskrive fordøyelsesprosesser og vurdere innhold i og kvalitet til ulike fôrslag
- anvende læringsteori for å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere trening og atferdsendring
- trene dyr i håndtering, ulike bruksområder og aktiviteter
- utforske og beskrive bruk og hold av dyr knyttet til kulturhistoriske tradisjoner
- reflektere over og drøfte etiske og dyrevelferdsmessige utfordringer ved bruk og hold av dyr
- vurdere når det er behov for ekstern kompetanse, og samarbeide med andre yrkesgrupper

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget dyrelære og aktivitet når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker begge programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget dyrelære og aktivitet. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget dyrelære og aktivitet ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget dyrelære og aktivitet basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering drift og entreprenørskap (197 årstimer)

Kompetansemål etter drift og entreprenørskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, tilby og vurdere aktiviteter, produkter eller tjenester for ulike målgrupper
- gjøre rede for etablering, utvikling og drift av næringsvirksomhet, hensikten med og innholdet i en forretningsplan
- veilede, instruere og samarbeide med andre i utførelse av arbeidsoppgaver
- arbeide etter hygieniske prinsipper og ivareta smittevern mellom dyr, og mellom dyr og mennesker
- arbeide i tråd med gjeldende lov- og regelverk og gjøre rede for aktuelle krav om dokumentert kompetanse
- utføre arbeidsoppgaver på en ergonomisk riktig måte, gjøre rede for vanlige belastningsskader og iverksette tiltak for å unngå disse
- vurdere risiko og håndtere dyr på en sikker og trygg måte
- gjennomføre og dokumentere helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, sette i verk forebyggende tiltak og følge rutiner, kvalitetssystemer og arbeidsinstrukser
- velge, bruke, tilpasse og vedlikeholde anlegg, utstyr, verktøy, materiale og metoder
- informere og veilede kunder og yte kundeservice
- utforske og gjøre rede for dyreholdets og næringens betydning for folkehelse, samfunn og natur i Norge
- identifisere faktorer som påvirker arbeidsmiljø, økonomi, kvalitet og virksomhetens bærekraft og påvirkning på miljøet, og foreslå og iverksette forbedringstiltak
- føre enkelt budsjett og regnskap, gjøre rede for sentrale elementer i økonomistyring og betydningen av korrekt regnskapsføring, og tolke nøkkeltall
- gjennomføre markedsføringstiltak og vurdere prissetting av tjenester og produkter
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for pliktene og rettighetene til arbeidsgiveren og arbeidstakeren

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget drift og entreprenørskap når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker begge programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget drift og entreprenørskap. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget drift og entreprenørskap ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget drift og entreprenørskap basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Dyrelære og aktivitet: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Drift og entreprenørskap: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Dyrelære og aktivitet og drift og entreprenørskap: Elevene skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Dyrelære og aktivitet: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Drift og entreprenørskap: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Dyrelære og aktivitet og drift og entreprenørskap: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.